

NĚKOLIK SLOV ÚVODEM – PŘEDMLUVA

Vážené kolegyně a kolegové,

s myšlenkou docentky Pitrové vydat samostatné číslo k 90. výročí časopisu Česká a slovenská oftalmologie jsem okamžitě souhlasil. Oslovila několik významných kolegů a kolegyň s tím, aby svými články přispěli k tomuto kulatému jubileu. Věřím, že čtenáře tato sdělení, která nás z různých úhlů pohledu provedou devadesáti lety vývoje české a slovenské oftalmologie, zaujmou a důstojně tak oslavíme toto významné výročí českých a slovenských oftalmologů.

Časopis prošel mnoha významnými milníky, o kterých se zmiňujeme v článku **90 let od vydání prvního čísla našeho časopisu**. Jak z tohoto textu můžete zjistit, musel se náš časopis vypořádat a překonat celou řadu překážek a složitých situací, počínaje obdobím 2. světové války, kdy bylo jeho vydání zastaveno v roce 1938 a znovu obnoveno až v roce 1948. Že začátky časopisu Československá oftalmologie nebyly lehké se můžete dozvědět z komentáře editora Kurze, publikované ve IV. čísle roku 1948:

„Pamatujte si, založiti nějaký časopis, to není tak těžké, ale je větší umění udržeti jej na živu. Tak nějak mně odpověděl r. 1933 prof. Pelnář, když jsem mu při náhodném setkání na nemocničním dvoře, radostně oznamoval, že jsme vydali první číslo Československé oftalmologie. Jeho slova mne tehdy zamrzela. Ani slovíčko uznání, ani slovíčko povzbuzení z úst rutinovaného redaktora našeho nejstaršího lékařského časopisu. Vykládal jsem si je všelijak. Snad jsem v nich naivně viděl i zakrytou výtku přísného Catona, který nelibě nese, že zase jedna disciplína rozrušuje řady přispěvatelů „jeho“ časopisu. Častokrát jsem si tato slova pak připomenul – a neuplynula ani příliš dlouhá doba, aby se potvrdilo, že byla pravdivá tak jak byla řečena. Změna formy našeho státu, válečné události, úpadek vědecké práce na uzavřených klinikách byly pro náš mladý časopis příliš těžké rány. Dnes, kdy svým čtenářům předkládáme nové číslo Československé Oftalmologie, je doba pro vydávání odborného časopisu ještě nepříznivější, ale potřeba je tak naléhavá, že nechceme litovat i žádných obětí, aby se udržel „na živu“. Začínáme sice chudě, ale jsme přece jen bohatší aspoň o zkušenosti.“

V období budování socialismu po roce 1948 se ani tento odborný časopis nevyhnul tendenčním ideologickým článkům, neboť ideologie byla všudypřítomná (zpráva o úmrtí Gottwalda, Stalina, atd). V roce 1968 byla na obsahu časopisu znát nálada uvolnění a optimismu ve společnosti, bohužel však jen na krátkou dobu. Zásadní změny týkající se našeho časopisu nastaly po rozdělení republiky v roce 1993, kdy se o dva roky později původní název Československá oftalmologie změnil na Česká a slovenská oftalmologie. V roce 2008 časopis přechází na formát A4. Vedoucí redaktorka profesorka Vlková zajistila překlady publikovaných článků do angličtiny, anglické verze jsou dnes k dispozici od poloviny roku 2015.

Náš časopis se se ctí vyrovnává i s dnešní dobou digitalizace. V roce 2012 byly zahájeny práce na samostatném webu časopisu a na samostatné doméně **www.cs-ophthalmology.cz**. Náš velký dík patří ing. Hruškovi, který se nelehkého úkolu převést náš časopis do online formy ujal a svým obrovským pracovním nasazením, elánem a inspirací bylo dosaženo toho, že byl v roce 2013 web časopisu spuštěn, v té době pouze v anglické mutaci. V letech 2018–2019 se časopis mění na bilingvní (Czech and Slovak Ophthalmology a Česká a slovenská oftalmologie). Je uvedena do života online verze časopisu, kdy je k dispozici Fulltext jak v české/slovenské tak v anglické verzi, každý článek má přiděleno mezinárodní identifikační číslo DOI, které tímto činí publikaci celosvětově unikátní ve smyslu její identifikace. Anglická verze článku je publikována na informačním lékařském portálu PubMed, časopis je tzv. „Open“, tzn. že články jsou „Free Article“, tedy bezplatně ke stažení.

Tímto mají publikované články – obrazně řečeno – zcela otevřenou cestu do světa s cílem pomoci našemu časopisu dosáhnout v budoucnosti IF. Jsme si vědomi toho, že je to běh na dlouhou trať, cítíme však povinnost dalším rozvojem našeho časopisu naplnit vize jeho zakladatelů.

Prof. MUDr. Jiří Řehák, CSc., FEBO
Vedoucí redaktor